

הטיפול בתלונות שווא: האם גברים שווים בפני החוק?

נייר עמדה לקראת דיון בוועדה לצדק חלוקתי ושוויון חברתי בכנסת, ב-5.7.17

1. הדיבר התשיעי קובע: לא-תענה ברעך עד שקר (שמות, כ, י"ג).
2. בסעיפים 10-11 להנחיה 2.5 של הפרקליטות נכתב: "...התעורר חשד לכך שאדם מסר בחקירה או במשפט אמרה שקרית או אמרה הסותרת הודעה קודמת בפרט מהותי מתוך כוונה להטעות... ככל שהאמרה גרמה בפועל או הייתה בעלת פוטנציאל לגרום נזק חמור לחשוד, לנאשם או לאדם אחר, או לאינטרסים ציבוריים, תגבר הנטייה להורות על פתיחה בחקירה. כך למשל, אם תלונת שווא גרמה למעצר החשוד, להרחקתו מילדיו או להטלת כל הגבלה ממשית אחרת עליו שהסתברה להיות בדיעבד בלתי מוצדקת תגבר הנטייה להורות על פתיחה בחקירה".^x
3. כ-20,000 תלונות לגבי עבירות של אלימות במשפחה נפתחות מדי שנה, מרביתן נגד גברים. שיעור תלונות הכזב מתוכן נתון במחלוקת קשה. ארגוני נשים ודוברות פמיניסטיות קיצוניות טוענים מזה עשרות שנים כי מדובר ב-2% בלבד אך אין בידם לספק כל אסמכתא מחקרית לטענה זו.³ מחקר שערך ד"ר יואב מזא"ה עבור פורום קהלת² סקר מחקרים בארצות המערב מהם עולה שיעור של 15% עד 40% תלונות שווא בתלונות נשים נגד גברים. שיעורן של תלונות השווא נחשב גבוה במיוחד בתלונות המוגשות בין בני זוג מתגרשים, ומחקרים המצוטטים בפירסום של משרד הרווחה מצביעים על כ-14% תלונות שווא מוכחות בקרב זוגות כאלה, ועוד 9% מקרים של חשד לתלונות שווא.¹ נצ"מ בדימוס ד"ר פיני יחזקאלי העריך לא פעם כי שיעור תלונות השקר של הנשים מגיע ל-50% בחלק מתחנות המשטרה.³ מכל מקום, הוויכוח לגבי שיעור התופעה הופך פחות רלבנטי מהרגע שהתופעה הוכרה במפורש בהנחיה 2.5.
4. ידוע לנו מהיכרות אישית על מקרים בהם אישה הגישה 15 תלונות שהוכחו כשקריות נגד גבר ולמרות זאת לא ננקטה נגדה כל סנקציה והיא ממשיכה להטיל אימה על הגבר!¹
5. גם אם נקבל את הטענה המאוד מינימליסטית של ארגוני הנשים, הרי שלפחות 400 מתוך התיקים שנפתחים מדי שנה בגין אלימות במשפחה הם שקריים. אם נקבל את ההערכות שמופיעות אצל ד"ר מזא"ה וד"ר יחזקאלי, הרי שמדובר באלפי עלילות מדי שנה. גם אם לא מוגשת תלונה, הרי שצילה של האפשרות שתוגש תלונה כוזבת מעיב על בני זוג מתגרשים,

- ובמיוחד על גברים. לאלה סיכוי גבוה יותר להיעצר ולהיות מורחקים מבתיהם ומילדיהם. תלונה פלילית והליך פלילי מהווים כתם ומועקה קשה עבור אזרחים נורמטיביים ועלולים לאלצם להוציא סכומים גדולים על הליכים משפטיים ולגרום להם קשיים במקום עבודתם, עד כדי פיטורין ואי יכולת למצוא עבודה.
6. משטר מרכזי הקשר כופה על אלפי ילדי גירושין מדי שנה להיפגש עם אחד ההורים שלהם – בדרך כלל האב – רק בתנאים משפילים וקשים, למשך שעה או שעתיים בשבוע, תחת פיקוח. לא פעם קורה שמשטר זה נכפה על הורה וילדיו בגלל תלונה במשטרה.
7. האיום בהגשת תלונה כוזבת משמש לא פעם לסחיטתו של בן הזוג, בכדי לאלצו להסכים לוותר על רכוש, סכומי מזונות, מעמדו ההורי ועוד.
8. הנחיה 2.5 שונתה (מרץ 2016) בלחץ שרת המשפטים וכיום היא מאפשרת ואף מעודדת העמדה לדין בשל הגשה תלונה כוזבת. עם זאת, ההחלטה על העמדה לדין הותנתה – באופן תמוה ומקומם – באישור של פרקליט מחוז.
9. למרות שינוי הנחיה 2.5 לא ידוע לנו על מקרים של העמדה לדין בגין תלונות שווא שהוגשו בין בני זוג או בני זוג לשעבר. אם היו מקרים כאלה, הרי שהם לא הגיעו לידיעת הציבור. מכיוון שהמטרה היא לא רק להעמיד לדין עבריינים/יות אלא גם ליצור מצב של "יראו וייראו" בכדי לצמצם את התופעה לכדי מינימום, הרי שיש צורך הן בהגשת כתבי אישום והן בפרסום הדבר בהודעות לכלי התקשורת.
10. לפיכך אנו דורשים כי **באופן מיידי** יוגשו כתבי אישום נגד מי שידוע כי העלילו על בני זוג, קל וחומר במקרים בהם מדובר במעלילה/סדרתית/ת, בהם יש צורך להזהיר את הציבור. כמו כן, יש לפרסם את דבר הגשת כתבי האישום. פרסום זה חייב להיות בולט ולכלול את שם העבריין/נית ותמונתו/ה.
11. אנו דורשים כי גם הנחיית מח"ק של המשטרה 03.300.226 הנלווית להנחיה 2.5 של הפרקליטות **תשונה לאלתר** כך שתכיר באפשרות כי התלונה לגבי אלימות במשפחה היא שקרית וזדונית, ותנחה את המשטרה לפעול נגד העבריין/נית.
12. נוכח מה שנראה כסחבת ביישום הנחיה 2.5 אנו מבקשים כי הוועדה לצדק חלוקתי ושוויון חברתי בראשות ח"כ מיקי זוהר תמשיך ותתכנס באופן קבוע ורצוף לדיונים בנושא זה, ולזמן את נציגי הפרקליטות והמשטרה, עד לפתרון סוגיה זו באופן שיניח את דעתנו.

בכבוד רב,

גיל רון
יו"ר תנועת המשפחה

^א עדכון הנחיית פרקליט המדינה מס' 2.5

<http://www.justice.gov.il/Pubilcations/News/Pages/StateAttorneyGuideline25.aspx>

^ב "הטרדות, גירושין ומתאבדים: תעתועי הסטטיסטיקה שמשגעים את כולנו", אתר מידה

<https://tinyurl.com/ojbsf7h>

^ג תלונות שווא בגין עברות מין ואלימות במשפחה, פורום קהלת, 2016

<https://tinyurl.com/yarmeces>

^ד "האשמות שווא בפגיעות בהליכי גירושין" מאת יעל הרמל, מתוך: מקראה לעובדים סוציאליים במרכזי קשר

הורים-ילדים, משרד העבודה / אשלים / לני", 2002. עמ' 187.

^ה "הטרדות, גירושין ומתאבדים: תעתועי הסטטיסטיקה שמשגעים את כולנו", אתר מידה

<https://tinyurl.com/ojbsf7h>

^ו הגישה 15 תלונות שווא אך טרם נענשה, ערוץ 7, 8.2.17

<http://www.inn.co.il/News/News.aspx/339463>